

Quickscan soortenbescherming voor de aanleg van rabatten te Zuidlaren

Toetsing in het kader van de Omgevingswet

ing. A.R. Balk & ing. P. Snoeken

**WAARDEN
BURG**
Ecology

**we
consult
nature.**

Quickscan soortenbescherming voor de aanleg van rabatten te Zuidlaren

Toetsing in het kader van de Omgevingswet

ing. A.R. Balk & ing. P. Snoeken

Status uitgave: definitief

Rapportnummer:	24-111
Projectnummer:	24-0096
Datum uitgave:	29 april 2024
Projectleider:	A.R. Balk
Tweede lezer:	G.J. Berg
Opdrachtgever:	Gemeente Tynaarlo De heer J.R. Nanninga Postbus 5 9480 AA Vries Nederland
Akkoord voor uitgave:	drs. G.J. Berg
Datum akkoord:	29 april 2024

Graag citeren als: Balk, A.R & P. Snoeken, 2024. Quickscan soortenbescherming voor de aanleg van rabatten te Zuidlaren. Rapport 24-111. Waardenburg Ecology, Haren.

Trefwoorden: quickscan, vleermuizen, das, vos, vliegroute, bever,

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Gemeente Tynaarlo

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Reikwijdte van het onderzoek	7
1.3 Wettelijk kader	9
1.4 Methodiek onderzoek	9
1.5 Disclaimer	10
2 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	11
2.1 Beschrijving plangebied	11
2.2 Voorgenomen ingreep	11
3 Toetsing soortenbescherming	12
3.1 Algemeen	12
3.2 Planten	12
3.3 Ongewervelden	13
3.4 Vissen	14
3.5 Amfibieën	15
3.6 Reptielen	16
3.7 Grondgebonden zoogdieren	16
3.8 Vleermuizen	19
3.9 Vogels	21
4 Toetsing specifieke zorgplichtbepalingen	22
4.1 Algemeen	22
4.2 Soorten binnen de invloedssfeer en mogelijke nadelige gevolgen	22
4.3 Maatregelen voor kwetsbare of bedreigde soorten binnen de invloedssfeer	22
5 Conclusie en aanbevelingen	23
5.1 Soortenbescherming	23
5.2 Specifieke zorgplicht	26
5.3 Natuurkansen	26
6 Literatuur	27

Samenvatting

Omgevingswet onderdeel soortbescherming

Soortgroep	Effecten	Aanvullend onderzoek om vast te stellen of sprake is van een schadelijke handeling	Maatregelen om schadelijke handelingen te voorkomen* en/of om te voldoen aan de specifieke zorgplicht**)	Vervolgstappen
Planten	Geen	-	-	-
Ongewervelden	Mogelijk vernielen leefgebied grote weerschijnvlinder bij kap van de wilgen.	Nader onderzoek grote weerschijnvlinder, 3 bezoeken (zie 3.3.3)	-	Op basis van de resultaten van het nader onderzoek kan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning nodig is en welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn -
Vissen	Geen	-	-	-
Amfibieën	- Mogelijk effecten op soorten die zijn aangewezen als 'vergunningsvrij geval' - Mogelijk tijdelijk effect op leefgebied en voorplantingswater poelkikker bij werkzaamheden aan het water. Ook kunnen hierbij poelkikkers gedood worden.	Nader onderzoek volgens BIJ12 kennisdocument Poelkikker-	<u>Maatregelen**:</u> - Werkzaamheden aan de watergang uitvoeren in de periode tussen augustus en oktober (of november als de watertemperatuur het toestaat); buiten de voorplanting- en overwinteringsperiode. - Werken vanuit één richting en bij voorkeur richting een open einde of aangrenzende sloot, zodat vissen en amfibieën kunnen vluchten naar aansluitende watergangen.	Op basis van de resultaten van het nader onderzoek kan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning nodig is en welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.
Reptielen	Geen	-	-	-
Grondgebonden zoogdieren	- Mogelijk effecten op soorten die zijn aangewezen als 'vergunningsvrij geval'.	.	<u>Maatregelen**:</u> - Houtwal (minimaal dag voorafgaand werkzaamheden) afzetten op 20 cm hoogte zodat dieren (o.a. haas en egel) kunnen vluchten. - Geen graafwerkzaamheden uitvoeren in of nabij grote holen in periode dat vos jongen heeft (ca eind maart – mei)	.

Grote bosmuis, das, kleine marterachtigen	- Mogelijk vernielen leefgebied/verblijfplaatsen	Nader onderzoek grote bosmuis met inloopvallen Nader onderzoek das met wildcamera's Nader onderzoek volgens BIJ12 kennisdocument kleine marterachtigen		Op basis van de resultaten van het nader onderzoek kan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning nodig is en welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.
Bever	- Mogelijk vernielen leefgebied/verblijfplaatsen	Aanwezigheid is reeds vastgesteld, nader onderzoek is niet nodig		Aanvragen omgevingsvergunning. In activiteitenplan maatregelen opnemen zoals besproken met Cindy de Jonge Stegink op 14 maart jl.
Vleermuizen	- Mogelijk vernielen van verblijfplaatsen van vleermuizen bij kap van bomen. Ook kunnen hierbij vleermuizen worden gedood (Bal art. 11.46 lid 1a en d) - Door kap bomen gaat mogelijk essentiële vliegroute verloren.	Nader onderzoek conform vleermuisprotocol	<u>Maatregelen*</u> : - Verlichting alleen richten op verharde wegen en niet uit laten stralen naar bomenrijen of wateroppervlak (zie paragraaf 3.8.3)	Op basis van de resultaten van het nader onderzoek kan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning nodig is en welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	Mogelijk vernietiging van nest bij kap nestboom en/of omringende bomen	Nader onderzoek conform BIJ12 kennisdocument Buizerd-	-	Op basis van de resultaten van het nader onderzoek kan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning nodig is en welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.
Algemene broedvogels	Mogelijke vernietiging van nesten of verstoring broedvogels (Bal art. 11.37 lid 1d) Geen effecten mits voorzorgsmaatregelen worden getroffen.	N.v.t	<u>Maatregelen*</u> : Rooien van beplanting en (voorbereidende) werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren (deze loopt globaal van half maart tot half augustus).	-
Niet beschermde soorten waarop Specifieke Zorgplicht van toepassing is	Geen	-	-	-

Omgevingswet onderdeel gebiedsbescherming en houtopstanden

Beschermingsregime	Effect	Aanvullend onderzoek	Zorgplicht
Natura 2000	significant negatieve gevolgen op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden zijn op voorhand uitgesloten, met mogelijke uitzondering van effecten van stikstof.	N.v.t. Voor het effect van stikstof is reeds een aparte rapportage opgesteld (Schepp 2024).	Er zijn geen negatieve effecten, aanvullende maatregelen in het kader van de zorgplicht worden niet nodig geacht.
Natuurnetwerk Nederland	Nee	-	
Bescherming van houtopstanden Ow	Er wordt een houtopstand gekapt. Hiervoor geldt een meldplicht en herplantingsplicht (zie paragraaf 1.2)	-	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Gemeente Tynaarlo is voornemens om grenzend aan de houtwal en watergang, die in het kader van dit onderzoek zijn onderzocht, een woonwijk te laten aanleggen in Zuidlaren. De voorgenomen werkzaamheden bij deze houtwal en watergang kunnen mogelijk gevolgen hebben voor van nature in het wild levende dieren of planten en is daarmee een 'flora- en fauna-activiteit' in de zin van de Omgevingswet (Ow)

Waardenburg Ecology heeft in opdracht van Gemeente Tynaarlo op basis van een oriënterend veldonderzoek d.d. 8 maart 2024 en bronnenonderzoek de gevolgen van deze ingreep op beschermde soorten in het kader van de Omgevingswet (Ow) beoordeeld. Het doel van het onderzoek was te bepalen of voor de voorgenomen ingreep een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is. Daarnaast is getoetst aan de specifieke zorgplichtbepalingen van de Ow.

Voorliggend rapport doet verslag van de resultaten van dit onderzoek en geeft adviezen over eventueel te nemen vervolgstappen. Concreet geeft dit rapport antwoord op de volgende vragen:

- Komen er (mogelijk) beschermde soorten voor binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep?
- Heeft de voorgenomen ingreep (mogelijk) nadelige gevolgen voor beschermde soorten en is hierbij sprake van zogenoemde schadelijke handelingen?
- Zijn mogelijke nadelige gevolgen voor beschermde soorten als gevolg van de voorgenomen ingreep met maatregelen te voorkomen of beperken?
- Is voor betreffende soorten een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig?
- Zijn er aanwijzingen dat er binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep soorten voorkomen waarop de specifieke zorgplicht van toepassing is?
- Zijn mogelijke nadelige gevolgen voor soorten waarvoor de specifieke zorgplicht van toepassing is met maatregelen te voorkomen of beperken?

1.2 Reikwijdte van het onderzoek

In voorliggend rapport zijn de gevolgen van voorgenomen ingreep op (*beschermde*) *soorten planten en dieren* in het kader van de Omgevingswet (Ow) beoordeeld.

Beschermde natuurgebieden

(Significant) nadelige gevolgen voor beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en bijzondere natuurgebieden en landschappen) worden

1.3 Wettelijk kader

De toetsing is uitgevoerd in het kader van de Ow. Voor de Ow verwijzen we naar wetten.overheid.nl. In Bijlage I van dit rapport wordt nader ingegaan op het toetsingskader voor een flora- en fauna-activiteit.

Activiteiten die mogelijk gevolgen hebben voor in het wild levende dieren of planten zijn in de Ow gedefinieerd als flora- en fauna-activiteiten. De Ow stelt regels over flora- en fauna-activiteiten om soorten te beschermen. Dit betreft zowel (inter)nationaal beschermde soorten als niet beschermde soorten.

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) bij de Ow wordt onderscheid gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes:

- § 11.2.2: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn (*Vogelrichtlijnsoorten*)
- § 11.2.3: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn (*Habitatrichtlijnsoorten*)
- § 11.2.4: omgevingsvergunning andere soorten (*andere soorten*)

Voor elk beschermingsregime zijn de vergunningplichtige gevallen en de vergunningsvrije gevallen bepaald. Provincies regelen in een omgevingsverordening of en voor welke flora- en fauna-activiteiten geen vergunningplicht geldt (de vergunningvrije gevallen).

Daarnaast kent de Ow een *specifieke zorgplicht* voor flora- en fauna-activiteiten. Deze specifieke zorgplicht houdt kort gezegd in dat iedereen die een activiteit uitvoert, nadelige gevolgen voor *planten en dieren* zoveel mogelijk moet voorkomen, beperken of ongedaan moet maken. De specifieke zorgplicht houdt onder andere in dat voorafgaand aan de activiteit nagegaan wordt of er aanwijzingen zijn voor het voorkomen van kwetsbare of bedreigde soorten binnen de invloedssfeer van de activiteit. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijnsoorten (van Bijlage I Vogelrichtlijn),
- geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten,
- Habitatrichtlijnsoorten (Bijlage II, IV, V Habitatrichtlijn),
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten, en
- nationaal beschermde soorten.

1.4 Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Gevolgen voor beschermde soorten zijn bepaald op basis van de (invloedssfeer van de) voorgenomen ingreep (aard, omvang en duur) en de functie van het plangebied en omgeving voor beschermde soorten en beoordeeld in het kader van de Ow.

Bronnenonderzoek

Voor een actueel overzicht van (beschermde) soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 5 maart 2024. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud.

Veldbezoek

Het veldbezoek heeft op 8 maart 2024 plaatsgevonden. Daarbij is in het plangebied en omgeving - met behulp van een verrekijker – gezocht naar beschermde soorten en sporen (zoals nesten, holen uitwerpselen, braakballen, knaagsporen). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Aanvullend is op 14 maart 2024 een aanvullend bezoek gebracht aan het gebied in verband met de bever. Hierbij waren Cindy de Jonge-Stegink (beverdeskundige van de provincie), Jaap Nanninga (gemeente Tynaarlo) en Anne Balk (Waardenburg Ecologie) aanwezig om de aanpak omtrent bever te bespreken.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van het veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na mei 2027 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

Veldonderzoek is altijd een momentopname. Waardenburg Ecology waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

De onderzoeker die het onderzoek heeft uitgevoerd heeft is door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door haar uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Waardenburg Ecology. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015.

1.5 Disclaimer

De reikwijdte van de specifieke zorgplicht is op dit moment nog niet duidelijk. De formulering van de specifieke zorgplicht laat veel ruimte voor interpretatie die (nog) niet nader ingevuld is door provincies. Onze interpretatie van de reikwijdte van de specifieke zorgplicht (zie Bijlage I) is gebaseerd op expert judgement.

Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om af te wegen welke maatregelen in het kader van de specifieke zorgplicht redelijkerwijs genomen worden. De specifieke zorgplicht is niet vrijblijvend, deze is bestuurs- én strafrechtelijk handhaafbaar.

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in Zuidlaren en grenst aan de voormalige Prins Bernhardhoeve en een akker. Ten oosten van de akker loopt de weg 'Osbroeken'. Daaraan grenzend ligt het natuurgebied 'Tusschenwater'. Het noordelijk deel van het plangebied bestaat uit een houtwal van enkele meters breed. Hierin staan diverse boomsoorten met een vrij beperkte stamdiameter. Er is ondergroei aanwezig zoals braam. Het zuidelijk deel van het plangebied is meer open en de sloot is hier smaller.

Figuur 2.1 *Ligging plangebied (rood omkaderd) (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN)*

2.2 Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door de heer J. Nanninga van gemeente Tynaarlo. Men is voornemens de houtwal te kappen om doorzicht te bieden vanuit de woonwijk. De zuidelijke watergang zal worden verbreed. Vervolgens worden meerdere schiereilandjes, zogenoemde rabatten, aangelegd vanuit de oostoever. Deze rabatten worden beplant met inheemse struiken.

3 Toetsing soortenbescherming

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt per soortgroep het volgende beoordeeld:

- Komen er (mogelijk) beschermde soorten voor binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep?
- Heeft de voorgenomen ingreep (mogelijk) nadelige gevolgen voor beschermde soorten en is daarbij sprake van een zogenoemde schadelijke handeling?
- Zijn mogelijke gevolgen voor beschermde soorten als gevolg van de voorgenomen ingreep met maatregelen te voorkomen of beperken?
- Is voor betreffende soorten een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig?

3.2 Planten

3.2.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Voorheen (in ieder geval t/m 2018) kwamen rietorchis en moeraswespenorchis voor in het gebied. Door successie zijn deze in de loop der jaren minder geworden en uiteindelijk verdwenen. Er is veel opslag van onder andere wilg, es en berk. Ook stijve ogentroost kwam binnen het huidige plangebied voor. Iets ten westen hiervan stond ook fraai duizendguldenkruid (Berg & Jipping, 2020). Deze soorten zijn niet beschermd onder de Ow. Twee hiervan staan wel op de rode lijst vaatplanten; stijve ogentroost (gevoelig) en moeraswespenorchis (kwetsbaar). Sindsdien zijn er geen nieuwe soorten van de rode lijst waargenomen binnen het plangebied (NDFF, 2024(i)). Het plangebied is nog steeds onderhevig aan successie, te zien aan met name opslag van wilg aan de westzijde van de watergang. Momenteel heeft dit gebied geen functie meer voor de genoemde soorten.

Figuur 3.1 Links opschot zichtbaar ten westen van de watergang. Rechts een beeld van de houtwal; de stamdiameter is nog beperkt.

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde plantensoorten. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied ook geen geschikte groeiplaatsen biedt voor beschermde plantensoorten en zijn ook geen beschermde plantensoorten waargenomen. Het plangebied is namelijk onderhevig aan successie zoals te zien is aan de opslag van wilg en andere struiken. Dit neemt zonlicht weg en vormt een ongeschikt habitat voor beschermde soorten.

3.2.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Aangezien het voorkomen van beschermde plantensoorten in het plangebied kan worden uitgesloten, zijn ook effecten van op beschermde plantensoorten als gevolg van de voorgenomen ingreep uitgesloten. Daarmee zijn ook schadelijke handelingen in het kader van de Ow ten aanzien van beschermde plantensoorten uitgesloten.

3.3 Ongewervelden

3.3.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van beekrombout, grote vos en grote weerschijnvlinder bekend (NDFF, 2024(i)). De beekrombout heeft stromend water nodig, dit is niet aanwezig binnen het plangebied. Voor de grote vos is te weinig iep en prunus aanwezig en vrij weinig dekking aan de oostzijde. Afgezien van de waardplanten heeft deze soort ook een bepaalde structuur nodig waardoor bijvoorbeeld luwe plekken ontstaan. Dat is niet aanwezig binnen dit plangebied. Deze soort is vermoedelijk wel overwinterend aangetroffen bij de nabijgelegen manege (Snoeken & Balk, 2024). De grote weerschijnvlinder maakt gebruik van diverse soorten wilgen als waardplant, en zou voor kunnen komen binnen het plangebied. De wilgen waren voorheen niet aanwezig, maar zijn in de loop der jaren ontwikkeld. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het

veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor andere soorten beschermde ongewervelden.

3.3.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow**

Indien de wilgen worden gekapt en de benodigde structuur verdwijnt kunnen individuen van de grote weerschijnvlinder gedood worden en zal hun habitat verdwijnen. De omgeving bestaat voornamelijk uit ouder bos zonder wilg, waardoor de grote weerschijnvlinder hier niet naar uit kan wijken.

3.3.3 **Nader onderzoek**

Om vast te kunnen stellen of grote weerschijnvlinder voorkomt in het plangebied is nader veldonderzoek nodig. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden vastgesteld of een vergunning nodig is en of mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.

Het voorkomen van de grote weerschijnvlinder kan afdoende worden onderzocht met in totaal drie bezoeken:

- Twee bezoeken in juli gericht op imago's van de grote weerschijnvlinder (eventueel met een lokmiddel)
- Een bezoek gericht op rupsen en vraatsporen tussen juni en september.

3.4 **Vissen**

3.4.1 **Functie van het plangebied voor beschermde soorten**

Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde soorten vissen bekend. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied ook geen geschikt habitat biedt voor beschermde soorten vissen. Beschermde soorten komen voor in stromende systemen of hun aanwezigheid in de buurt is bekend, dat is hier niet het geval. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde soorten vissen.

3.4.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow**

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten vissen in het plangebied kan worden uitgesloten, zijn ook effecten van op beschermde soorten vissen als gevolg van de voorgenomen ingreep uitgesloten. Daarmee zijn ook schadelijke handelingen in het kader van de Ow ten aanzien van beschermde soorten vissen uitgesloten.

3.5 Amfibieën

3.5.1 Functie van het plangebied

Het noordelijk deel van de watergang is erg beschaduwd en lijkt deels dicht geslibd te zijn. Dit zijn ongunstige omstandigheden voor amfibieën. Het zuidelijk deel is wel geschikt voor amfibieën, waaronder de beschermde poelkikker. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFP) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor andere soorten beschermde amfibieën.

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied voor algemeen voorkomende soorten amfibieën van het '*Beschermingsregime andere soorten*'. De sloten in het plangebied bieden geschikt voortplantingswater voor deze soorten.

3.5.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Grond- en graafwerkzaamheden kunnen amfibieën treffen. Voor algemene soorten betreft het een vergunningvrij geval en is dus géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig. Het betreft algemeen voorkomende soorten (lokaal, regionaal en landelijk) en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding. Dit geldt niet voor de poelkikker. Hoewel het gebied na afloop van de werkzaamheden vermoedelijk geschikt is voor de poelkikker, kunnen tijdens de werkzaamheden dieren worden gedood.

3.5.3 Maatregelen en nader onderzoek

Nader onderzoek

Om vast te kunnen stellen of de poelkikker voorkomt in het plangebied is nader veldonderzoek nodig. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden vastgesteld of een vergunning nodig is en of mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn. Onderzoek naar poelkikker bestaat uit:

- Onderzoek volgens het BIJ12 kennisdocument voor poelkikker (BIJ12, 2017).
- Twee bezoeken tussen half april en eind september.
- Zoveel mogelijk groene kikkers worden gevangen en op soort gebracht. Alleen volwassen exemplaren zijn te determineren.

Maatregelen om te voldoen aan de specifieke zorgplicht:

- Werkzaamheden aan de watergang uitvoeren in de periode tussen augustus en oktober (of november als de watertemperatuur het toestaat); buiten de voorplanting- en overwinteringsperiode.
- Werken vanuit één richting en bij voorkeur richting een open einde of aangrenzende sloot, zodat vissen en amfibieën kunnen vluchten naar aansluitende watergangen.

3.6 Reptielen

3.6.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde reptielensoorten. In het plangebied ontbreken de ecologische randvoorwaarden (overwinterings- en eiafzetplekken, foerageergebied) voor reptielen. De dichtstbijzijnde populaties zijn te ver weg om het voorkomen van reptielen binnen het plangebied aannemelijk te maken

3.6.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten reptielen in het plangebied kan worden uitgesloten, kunnen (negatieve) effecten op deze soortgroep als gevolg van de voorgenomen ingreep eveneens worden uitgesloten.

3.7 Grondgebonden zoogdieren

3.7.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied voor algemeen voorkomende soorten zoogdieren van het '*Beschermingsregime andere soorten*'. Van eekhoorn zijn geen nesten waargenomen. De soort is in de buurt aanwezig en zou daarom wel kunnen foerageren binnen het gebied of zich verplaatsen via de houtwal.

Via de opdrachtgever is bekend dat er een spraint van een otter is gevonden in het gebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen spraints meer aangetroffen. De watergang is sterk beschaduwd, verslibd en smal en bevat vermoedelijk niet veel vis. Een otter met een nabijgelegen territorium kan het gebied (af en toe) aandoen, maar het zal geen belangrijk onderdeel vormen van zijn leefgebied. Vermoedelijk bevindt deze otter zich in het Tusschenwater; dit is groot en open en biedt alle benodigdheden voor een territorium otter.

Voor boommarter zijn geen grotere holen waargenomen in de bomen. De boommarter kan daarmee worden uitgesloten.

Er is potentie voor de grote bosmuis. Deze soort is bijna alleen waar te nemen door middel van het zetten van vallen, wat weinig mensen (mogen) doen. Hierdoor is hun verspreiding veel minder goed bekend dan sommige andere zoogdieren. Wel neemt de soort de laatste jaren toe. Hierdoor valt hij niet uit te sluiten in de houtwal en de wilgenopslag. Ook voor de kleine marters (wezel, hermelijn en bunzing) heeft het gebied potentie. Er is veel structuur waarin holen ongemerkt aanwezig kunnen zijn. Ook maken ze soms gebruik van holen van andere dieren. De kleine marters verplaatsen zich ook vaak via lijnvormige objecten zoals een houtwal.

Vanuit de opdrachtgever was een locatie met dassenpijpen bekend. Bij inspectie zijn haren gevonden van vos. Ook rook het naar vos. Dit sluit echter das niet geheel uit, soms delen deze zoogdieren een hol. De kans lijkt klein dat op dit moment das nog gebruik maakt van de hollen, aangezien geen haren, prenten, uitwerpselen, mestputjes of sporen van foerageren zijn gevonden. De aanwezigheid van das kan echter alleen met zekerheid worden uitgesloten door middel van wildcamera-onderzoek bij de hollen.

Figuur 3.2 Links rood haar, afkomstig van de vos. Rechts een van de hollen zichtbaar met het prikkeldraad ervoor.

De bever, die ten tijde van de update van de quickscan in 2022 afwezig was in het gebied, is weer terug. Dit is te verklaren doordat er weer water in de sloot staat. Hij eet van de wilgenopslag en bevindt zich in elk geval tot aan de weg 'Osbroeken' in allerlei kleine slootjes.

Figuur 3.3 Links verse knaagsporen van de bever aan jonge berk. Rechts beverprenten op een wissel aan de noordzijde van het plangebied.

Ook de haas en egel kunnen een verblijfplaats hebben in het plangebied. Als foerageergebied is het ook geschikt. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor andere beschermde soorten grondgebonden zoogdieren.

3.7.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Grond- en graafwerkzaamheden kunnen algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten* treffen. Voor deze soorten betreft het een vergunningvrij geval en is dus géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig. Het betreft algemeen voorkomende soorten (lokaal, regionaal en landelijk) en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding.

Op de otter, hoewel in het gebied vastgesteld, zullen de werkzaamheden geen effect hebben. Vermoedelijk heeft dit dier zijn territorium in het Tusschenwater en heeft hij het plangebied slechts een keer verkend.

Dit geldt niet voor de grote bosmuis, kleine marters, das en bever. De vos is vrijgesteld van bescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen, maar heeft op dit moment waarschijnlijk jongen en is daardoor kwetsbaar. Bij graafwerkzaamheden is de kans groot dat de jongen gedood worden. Het vermijden hiervan valt onder de specifieke zorgplicht. De grote bosmuis, kleine marters, das en bever lopen ook risico om gedood te worden bij graafwerkzaamheden. Ook zal hun leefgebied vernietigd kunnen worden. Er kan niet worden uitgesloten dat de voorgenomen ingreep gevolgen heeft voor voortplantingsplaatsen en/of rustplaatsen van de egel en haas. Deze kunnen als gevolg van de werkzaamheden worden vernietigd. Deze soorten zijn vrijgesteld van bescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Drenthe.

3.7.3 Maatregelen, nader onderzoek en vergunningsaanvraag

Nader onderzoek

Grote bosmuis:

- Nader onderzoek dient met inloopvallen plaats te vinden. Gedurende twee dagen worden muizen gevangen volgens de IBN-methode (Bergers, 1997).
- Er wordt gevangen tussen september – oktober i.v.m. de beste trefkans. De populatiedichtheid van muizen is dan het grootst.

Kleine marters:

- Voor kleine marters moet onderzoek worden gedaan volgens het protocol van BIJ12 (2024).
- Dit bestaat uit het plaatsen van wildcamera's gedurende acht weken tussen juni en november. De wildcamera's kunnen bestaan uit struikrovers, marterboxen en losse wildcamera's.
- Bij voorkeur wordt er geïnventariseerd in de periode juni en juli. In deze periode hebben de dieren jongen en zijn ze aanwezig in hun voortplantingshabitat.

Das:

- Voor de das worden wildcamera's opgehangen die worden gericht op de hollen gedurende acht weken.

- Voor de bever dient een vergunning te worden aangevraagd inclusief een activiteitenplan.

Maatregelen om te voldoen aan de specifieke zorgplicht

- Door de houtwal eerst op 20 cm af te zetten voorafgaand aan werkzaamheden kunnen hazen en egels vluchten en worden ze niet gedood. Door langzaam in één richting te werken kunnen dieren vluchten. Het is aan de initiatiefnemer om te bepalen welke maatregelen redelijkerwijs genomen (kunnen) worden.
- Geen graafwerkzaamheden uitvoeren in of nabij de grote hopen in de periode dat vos jongen heeft. De vos is vrijgesteld van bescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen, maar is erg kwetsbaar wanneer deze jongen heeft. Bij graafwerkzaamheden is de kans groot dat de jongen gedood worden.

Vergunningsaanvraag

Bever

Voor de bever dient een vergunning aangevraagd te worden inclusief een activiteitenplan. Mogelijke maatregelen zijn besproken op 14 maart met Cindy de Jonge-Stegink (beverdeskundige van de provincie). Naar verwachting kan de bever behouden worden zo lang enkele mitigerende maatregelen worden genomen. Daarnaast zal communicatie met toekomstige bewoners essentieel zijn om hen samen met de bever te laten samenleven. De maatregelen worden uitgewerkt in het activiteitenplan dat bij de vergunningsaanvraag wordt toegevoegd.

3.8 Vleermuizen

3.8.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

De houtwal heeft potentie voor verblijfplaatsen van vleermuizen. In het plangebied staan namelijk bomen met holtes die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het foerageergebied van vleermuizen. Het betreft – op basis van de aard en omvang en de omgeving - geen essentieel foerageergebied (d.w.z. essentieel voor het functioneren van een verblijfplaats). In het plangebied is mogelijk een (essentiële) vliegroute van vleermuizen aanwezig. De houtwal vormt een lijnvormig element waardoor vleermuizen vanuit de richting van het dorp naar het Tusschenwater kunnen vliegen om te foerageren.

3.8.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Indien vleermuizen (*Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten*) in bomen verblijven, kan de kap daarvan leiden tot het vernielen van verblijfplaatsen van vleermuizen. Ook kunnen vleermuizen hierbij gedood worden. Voor het vernietigen van verblijfplaatsen en het doden van vleermuizen (Art 11.46 lid 1a en d Bal) is een vergunning nodig. Dit geldt ook voor het vernielen van een essentiële vliegroute.

3.8.3 Nader onderzoek en maatregelen

Nader onderzoek

Om uitsluitsel te kunnen geven over de huidige betekenis van de houtwal voor vleermuizen, is nader onderzoek nodig. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden vastgesteld of een vergunning nodig is en of mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.

Om eventueel als basis te kunnen dienen voor een vergunningsaanvraag dient het vaststellen van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijven van vleermuizen volgens het Vleermuisprotocol 2021 te worden uitgevoerd. Dit onderzoek bestaat in totaal uit vier rondes in de periode mei t/m september:

- 1x 's ochtends en 1x 's avonds (half mei - half juli).
- 2x 's avonds (augustus – september)
- Het onderzoek naar vliegroutes kan gecombineerd worden met het onderzoek naar verblijfplaatsen. Sommige rondes duren daarom langer dan normaal om te voldoen aan de voorwaarden voor onderzoek naar vliegroutes.

Maatregelen om te voldoen aan de specifieke zorgplicht

- Verlichting alleen richten op verharde wegen en niet uit laten stralen naar bomenrijen (vliegroute) of wateroppervlakten (foerageergebied). Er kan worden gewerkt met armaturen die het licht goed richten en die een scherpe bundel ("scherpe cut-off") hebben om onnodige verstrooiing tegen te gaan (geen strooilicht naar boven maar naar beneden richten). Met name ledlampen zijn geschikt (bron: BIJ12, 2017).
- Vleermuisvriendelijke amberkleurige (led)verlichting plaatsen, bijvoorbeeld van Avalite (avalite.nl, 2024(i)).
- Lantaarnpaal zo laag mogelijk met naar beneden gerichte armatuur. Een kegelvormige armatuur straalt uit naar alle kanten. Deze kan ook worden afgeschermd met een zwarte kleur (Figuur 3.4).
- Gebieden met oude bomen met holten vrijhouden van verlichting.

Figuur 3.4 Kegelvormige armatuur afgeschermd naar boven en naar achteren (bron: Bij12, 2017b).

3.9 Vogels

3.9.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Tijdens het veldbezoek is één nest aangetroffen dat mogelijk van een vogel met een jaarrond beschermde nestplaats¹ is. Dit zou bijvoorbeeld buizerd of ransuil kunnen zijn. Nestplaatsen van deze soorten zijn volgens de provincie Drenthe jaarrond beschermd.

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

Het plangebied vormt geschikt broedbiotoop van algemeen voorkomende vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is.

3.9.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

De kap van de nestboom en/of omringende bomen betekent het verlies van een broedgeval van de betreffende soort.

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

Werkzaamheden in het broedseizoen kunnen ertoe leiden dat in gebruik zijnde nesten beschadigd raken of verlaten worden door de oudervogels als gevolg van verstoring. Hiervoor is geen vergunning mogelijk. Het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen.

3.9.3 Maatregelen en nader onderzoek

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Om uitsluitel te kunnen geven over de huidige betekenis van aangetroffen nest is nader onderzoek nodig. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden vastgesteld of er een jaarrond beschermd nest aanwezig is. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van het BIJ12 protocol voor buizerd.

Maatregelen

Door het nemen van de volgende maatregelen kunnen negatieve gevolgen voor broedvogels voorkomen worden:

- Rooien van beplanting en (voorbereidende) werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Voor het broedseizoen geldt geen wettelijke standaardperiode. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschillen per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus.

¹ Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken. Deze soorten zijn op Rijksniveau en provinciaal niveau vastgesteld.

4 Toetsing specifieke zorgplichtbepalingen

4.1 Algemeen

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht. In dit hoofdstuk wordt per soortgroep het volgende beoordeeld:

- Zijn er aanwijzingen dat er binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep soorten voorkomen waarop de specifieke zorgplicht van toepassing is?
- Zijn mogelijke gevolgen voor soorten de specifieke zorgplicht van toepassing is met maatregelen te voorkomen of beperken?

In hoofdstuk 3 is reeds beoordeeld of er beschermde soorten binnen de invloedssfeer (kunnen) voorkomen, of de ingreep gevolgen kan hebben voor deze beschermde soorten en of maatregelen nodig zijn om gevolgen te voorkomen en beperken. Voorliggend hoofdstuk richt zich op de volgende soorten en hun leefgebieden:

- de geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten die niet genoemd zijn in bijlage I van de Vogelrichtlijn,
- soorten van bijlage II en V van de Habitatrichtlijn, en
- soorten van de Rode lijsten.

Deze soorten worden kortweg 'kwetsbare of bedreigde' soorten genoemd.

4.2 Soorten binnen de invloedssfeer en mogelijke nadelige gevolgen

Op basis van de NDFF blijkt dat in de omgeving een aantal kwetsbare en/of bedreigde soorten voorkomen zoals enkele soorten planten. Op basis van een habitatgeschiktheidsbeoordeling is het onderzoeksgebied niet geschikt voor deze soorten. Er zijn geen bijzondere vegetaties aanwezig. Daarom zijn ook geen nadelige effecten te verwachten op deze soorten.

4.3 Maatregelen voor kwetsbare of bedreigde soorten binnen de invloedssfeer

Daar kwetsbare of bedreigde soorten niet worden verwacht, hoeven hier geen specifieke maatregelen voor te worden genomen

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Soortenbescherming

5.1.1 Conclusies

Op grond van het onderzoek wordt het volgende geconcludeerd:

- Voor de bever is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig (zie §5.1.2).
- Voor de volgende beschermde soorten waarvoor de ingreep nadelige gevolgen heeft die niet te voorkomen zijn betreft het een vergunningvrij geval en is dus géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig: algemene soorten zoogdieren en amfibieën.
- Er is nader onderzoek nodig om vast te stellen of de voorgenomen ingreep nadelige gevolgen heeft voor de volgende soorten (zie §5.1.3): vogels met een jaarrond beschermd nest, grote weerschijnvlinder, poelkikker, grote bosmuis, kleine marters, das en vleermuizen (verblijfplaatsen en vliegroute).
- Voor algemene broedvogels zijn maatregelen nodig en mogelijk om nadelige gevolgen te voorkomen (zie §5.1.4).

5.1.2 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit

Voor de volgende beschermde soorten en handelingen is een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig:

- *Bever*: het beschadigen of vernielen van voortplantings- en rustplaatsen (artikel 11.54, eerste lid, Bal)
- *Mogelijk voor bovengenoemde soorten, afhankelijk van het nader onderzoek (5.1.3)*

5.1.3 Nader onderzoek

Op basis van de beschikbare informatie kan geen uitsluitel worden gegeven over de betekenis van het plangebied voor grote weerschijnvlinder, vogels met een jaarrond beschermd nest, poelkikker, grote bosmuis, kleine marters, das en vleermuizen. Om hierover uitsluitel te kunnen geven is nader onderzoek nodig. Dit nader onderzoek moet worden uitgevoerd volgens de daarvoor geldende onderzoeksprotocollen (zie ook paragrafen 3.3.3, 3.5.3, 3.7.3, 3.8.3 en 3.9.3).

Het onderzoek met de langste doorlooptijd is het onderzoek naar vleermuizen. Dit loopt van mei tot en met september. Het nader onderzoek bestaat uit de volgende inspanning per soort:

Grote weerschijnvlinder

Het voorkomen van de grote weerschijnvlinder kan afdoende worden onderzocht met in totaal drie bezoeken:

- Twee bezoeken in juli gericht op imago's van de grote weerschijnvlinder. (eventueel met een lokmiddel)
- Een bezoek gericht op rupsen en vraatsporen tussen juni en september.

Jaarrond beschermd nest

Om uitsluitel te kunnen geven over de huidige betekenis van aangetroffen nest is nader onderzoek nodig. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden vastgesteld of er een jaarrond beschermd nest aanwezig is. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van het BIJ12 protocol voor buizerd.

Poelkikker

- Onderzoek volgens het BIJ12 kennisdocument voor poelkikker (BIJ12, 2017).
- Twee bezoeken tussen half april en eind september.
- Zoveel mogelijk groene kikkers worden gevangen en op soort gebracht. Alleen volwassen exemplaren zijn te determineren.

Grote bosmuis:

- Nader onderzoek dient met inloopvallen plaats te vinden. Gedurende twee dagen worden muizen gevangen volgens de IBN-methode (Bergers, 1997).
- Er wordt gevangen tussen september – oktober i.v.m. de beste trefkans. De populatiedichtheid van muizen is dan het grootst.

Kleine marters:

- Voor kleine marters moet onderzoek worden gedaan volgens het protocol van BIJ12 (2024).
- Dit bestaat uit het plaatsen van wildcamera's gedurende acht weken tussen juni en november. De wildcamera's kunnen bestaan uit struikrovers, marterboxen en losse wildcamera's.
- Bij voorkeur wordt er geïnventariseerd in de periode juni en juli. In deze periode hebben de dieren jongen en zijn ze aanwezig in hun voortplantingshabitat.

Das:

- Voor de das worden wildcamera's opgehangen die worden gericht op de hollen gedurende acht weken.

Vleermuizen

Dit onderzoek bestaat in totaal uit vier ronden in de periode mei t/m september:

- 1x 's ochtends en 1x 's avonds (half mei - half juli).
- 2x 's avonds (augustus – september)
- Het onderzoek naar vliegroutes kan gecombineerd worden met het onderzoek naar verblijfplaatsen. Sommige rondes duren daarom langer dan normaal om te voldoen aan de voorwaarden voor onderzoek naar vliegroutes.

5.1.4 **Maatregelen om nadelige gevolgen te voorkomen en beperken**

Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van algemene broedvogels, vleermuizen, algemene zoogdieren en amfibieën om negatieve gevolgen voor deze soorten te voorkomen.

Algemene broedvogels

- Rooien van beplanting en (voorbereidende) werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Voor het broedseizoen wordt geen (wettelijke) standaard periode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening worden gehouden met de periode half maart tot half augustus.

Vleermuizen

- Verlichting alleen richten op verharde wegen en niet uit laten stralen naar bomenrijen (vliegroute) of wateroppervlakten (foerageergebied). Er kan worden gewerkt met armaturen die het licht goed richten en die een scherpe bundel ("scherpe cut-off") hebben om onnodige verstrooiing tegen te gaan (geen strooilicht naar boven maar naar beneden richten). Met name ledlampen zijn geschikt (bron: BIJ12 2017).
- Vleermuisvriendelijke amberkleurige (led)verlichting plaatsen, bijvoorbeeld van Avalite (avalite.nl, 2024(i)).
- Lantaarnpaal zo laag mogelijk met naar beneden gerichte armatuur. Een kegelvormige armatuur straalt uit naar alle kanten. Deze kan ook worden afgeschermd met een zwarte kleur (Figuur 6).
- Gebieden met oude bomen met holten vrijhouden van verlichting.

Algemene zoogdieren (egel en haas)

Door de houtwal eerst op 20 cm af te zetten voorafgaand aan werkzaamheden kunnen hazen en egels vluchten en worden ze niet gedood. Het is aan de initiatiefnemer om te bepalen welke maatregelen redelijkerwijs genomen (kunnen) worden.

Amfibieën

- Werkzaamheden aan de watergang uitvoeren in de periode tussen augustus en oktober (of november als de watertemperatuur het toestaat); buiten de voorplanting- en overwinteringsperiode.
- Werken vanuit één richting en bij voorkeur werken richting een open einde of aangrenzende sloot, zodat vissen en amfibieën kunnen vluchten naar aansluitende watergangen.

5.2 Specifieke zorgplicht

5.2.1 Conclusies

Op grond van het onderzoek wordt het volgende geconcludeerd:

- Binnen de invloedssfeer van de ingreep kunnen geen kwetsbare of bedreigde soorten dieren voorkomen.
- Er kan daarom worden uitgesloten dat de voorgenomen ingreep gevolgen heeft voor deze soorten.
- Er zijn geen maatregelen nodig om negatieve gevolgen van de ingreep op deze soorten te voorkomen, beperken en/of ongedaan te maken.

5.3 Natuurkansen

Behalve mensen hebben de toekomstige bewoners van de wijk ook veel natuur als 'buurman'. Een toelichting hierover kan het samenwonen vergemakkelijken. Deels kan de natuur juist een positieve aantrekkingskracht hebben op mensen. Als er echter onverwacht overlast ontstaat, kunnen mensen de omringende natuur ook als negatief ervaren. Soorten waar speciaal aandacht aan kan worden besteed om botsingen tussen mens en natuur te voorkomen zijn roek en blauwe reiger (broedend en roepend in de omgeving op korte afstand), das en bever. Mensen kunnen geluidsoverlast ervaren van de vogels en graafwerkzaamheden in hun tuin van das en bever. Met de juiste voorlichting vooraf en doorlopend bijvoorbeeld via een informatiebord kan de wijk worden betrokken bij deze natuur en er op een goede manier mee omgaan. Voor de ijsvogel kan een steil wandje worden gemaakt waardoor hij kan broeden. De wijk kan verder natuurinclusief worden gemaakt door voorzieningen voor insecten, broedvogels en vleermuizen. In dit geval is er zoveel mogelijk dat hier een apart plan voor gemaakt zou kunnen worden.

6 Literatuur

Informatiekaart Natuur. https://atlas.bij12.nl/WebView/index.html?viewer=ikn_pub. Geraadpleegd op 5 maart 2024.

Informatiepunt Leefomgeving. <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/geconsolideerde-teksten-omgevingswet/>. Geraadpleegd op 5 maart 2024.

NDFF, 2024(i). www.ndff.nl. Geraadpleegd op 5 maart 2024.

Schepp, K.L., 2024. Ecologische beoordeling stikstof Laarhove, Zuidlaren. Rapport 24-088. Waardenburg Ecology, Culemborg.

Bijlage I Toetsingskader beschermde soorten Omgevingswet

In deze bijlage worden de relevante onderdelen van de Ow ten aanzien van soortenbescherming samengevat. De teksten zijn grotendeels ontleend aan de 'Handreiking Toelichting natuurbescherming onder de Omgevingswet' van het Netwerk Groene Bureaus. Voor de Ow verwijzen we naar: wetten.overheid.nl.

Flora- en fauna-activiteit

Een 'flora- en fauna-activiteit' in de Ow is een: 'activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten'. Er is al sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' als het een *mogelijk* gevolg heeft voor één in het wild levend dier of plant, ongeacht of deze soort beschermd is volgens de Ow.

Als er sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient er onder andere rekening te worden gehouden met de regels in art. 11.27 Bal (*specifieke zorgplicht*) en de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal (*vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen*). Hoewel de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal alleen betrekking hebben op de bij wet beschermde soorten, gelden art. 11.27 en 11.28 ook met betrekking tot de niet-beschermde soorten.

Specifieke zorgplicht

In het Bal is een *specifieke zorgplicht* opgenomen voor onder meer alle 'flora- en fauna-activiteiten' die vrijwel alle ruimtelijke activiteiten betreft (art. 11.27 Bal). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht die in de Ow staat. Iedereen die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.27, 1e lid Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. De specifieke zorgplicht houdt in ieder geval in dat voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I Vrl en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, 2e lid Vrl.
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V Hrl.
- Dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten.
- Nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal).

Ook de voor bovengenoemde soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats vallen onder de specifieke zorgplicht.

De kern van de zorgplichtbepaling voor flora- en fauna-activiteiten is dat als er sprake is van nadelige gevolgen op in het wild voorkomende soorten, deze, indien redelijkerwijs kan worden gevegd, moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. Ook in art. 11.27, tweede lid wordt verwezen naar passende preventieve maatregelen of

passende herstelmaatregelen. Tijdens en na het verrichten van de activiteit moet wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben (dus: monitoring).

In art. 11.27, tweede lid onder b Bal wordt aangegeven dat er moet worden ‘vastgesteld’ of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Daarnaast zijn de overige voorwaarden in het tweede lid onder c t/m f zodanig concreet dat in deze bewoording kan worden gelezen dat er *aantoonbaar* aan deze voorwaarden moet worden voldaan, zeker ook met in het achterhoofd dat de specifieke zorgplichten in de Ow zowel *bestuurlijk als strafrechtelijk kunnen worden gehandhaafd*. Om aantoonbaar aan de voorwaarden van de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het noodzakelijk dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een quickscan of nader onderzoek wordt vastgelegd.

Interpretatie specifieke zorgplicht

Het Bal geeft aan waaruit de specifieke zorgplicht in ieder geval bestaat. De reikwijdte van de specifieke zorgplicht is op dit moment nog niet duidelijk. De formulering van de specifieke zorgplicht laat veel ruimte voor interpretatie die (nog) niet nader ingevuld is door provincies. Onze interpretatie van de reikwijdte van de specifieke zorgplicht is gebaseerd op expert judgement en het voorstel van Hunink (2023¹).

Rode lijst soorten(groepen)

Wij richten ons in de natuurtoets in principe op ‘dieren en planten’ van de Rode lijsten (zoals letterlijk benoemd in de Ow), dus niet op niet-dierlijke of niet-planten zijnde soorten organismen, zoals paddenstoelen en korstmossen. Daarbij worden de volgende statussen van de Rode lijst meegenomen: gevoelig, kwetsbaar, bedreigd en ernstig bedreigd. Uitgangspunt is daarbij dat de specifieke zorgplicht een focus vergt op de mogelijke nadelige gevolgen op de staat van instandhouding van soorten en niet zozeer op nadelige gevolgen voor ieder exemplaar afzonderlijk.

Onderzoeksinspanning

Iemand die een flora- en fauna-activiteit wil verrichten op een plek, moet controleren of er aanwijzingen zijn dat op die plek of in de buurt kwetsbare of bedreigde soorten voorkomen. Onduidelijk is welke onderzoeksinspanning verricht moet worden. Wij vullen deze onderzoeksverplichting in door het raadplegen van de NDFF en een habitatgeschiktheidsbeoordeling.

De soortenbeschermingsregimes

In het Bal wordt onderscheid gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes:

- § 11.2.2: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn (*Vogelrichtlijnsoorten*). Dit betreft alle van nature in Nederland voorkomende vogels conform art. 1 Vogelrichtlijn
- § 11.2.3: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn (*Habitatrichtlijnsoorten*). Dit betreft soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn.

¹ Hunink, S. 2023. Voorstel invulling specifieke zorgplicht FF-activiteiten Ow. LinkedIn bericht 30 oktober 2023.

- § 11.2.4: omgevingsvergunning andere soorten (*andere soorten*). Dit betreft soorten genoemd in bijlage IX behorende bij art. 11.54 Bal.

Onder iedere paragraaf (11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4) zijn de vergunningplichtige gevallen en de vergunningsvrije gevallen aangegeven. In de Omgevingswet wordt niet meer gesproken over verbodsbepalingen waarvoor een ontheffing of vrijstelling kan worden verleend zoals onder de Wet natuurbescherming, maar over schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningsplichtig geval. Er geldt een vergunningplicht voor schadelijke handelingen bij:

- vogels op grond van artikel 11.37, eerste lid Bal,
- dier- en plantensoorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bonn en Bern op grond van artikel 11.46, eerste lid, Bal, en
- dieren van bijlage IX, onder A van het Bal op grond van artikel 11.54, eerste lid, Bal.

De inhoud van de schadelijke handelingen komen overeen met de verbodsbepalingen van de soortenbeschermingsregimes uit de Wet natuurbescherming, aangezien deze rechtstreeks voortkomen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en internationale Verdragen en betreffen de volgende schadelijke gevallen:

- het opzettelijk doden en vangen van soorten;
- het beschadigen of vernielen van voortplantings- en rustplaatsen van dieren, niet zijnde vogels;
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, eieren of wegnemen van nesten van vogels;
- het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren;
- het (ver)storen van dieren volgens de beschermingsregimes soorten Vogelrichtlijn en soorten Habitatrichtlijn. NB geldt voor vogels niet als er geen sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de vogelsoort;
- het plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten.

Uitzonderingen vergunningplicht en vergunningsvrije gevallen

Voor instandhoudings- en passende maatregelen in het kader van het bereiken van Natura 2000-doelstellingen geldt een uitzondering van de vergunningplicht voor schadelijke handelingen. In het Bal zijn verder een aantal vergunningsvrije gevallen aangewezen per beschermingsregime waarvoor geen vergunningplicht geldt. Hoewel er enkele verschillen zijn, betreft het onder meer de volgende gevallen:

- In een programma aangewezen flora- en fauna-activiteiten (bijv. een Natura 2000-beheerplan).
- In een omgevingsverordening aangewezen flora- en fauna-activiteiten (bijv. de door de provincie aangewezen soorten en handelingen).
- Bij ministeriële regeling aangewezen flora- en fauna-activiteiten (In art. 4.31 van de Omgevingsregeling zijn de flora- en fauna-activiteiten die genoemd zijn in art. 11.54 Bal aangewezen als vergunningvrij voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen of inrichting van gebieden (incl. gebruik) voor de soorten in bijlage VIIc Or).
- Flora- en fauna-activiteiten die aantoonbaar worden uitgevoerd conform een per ministeriële regeling aangewezen gedragscode.

Beoordelingsregels vergunning

Een vergunning wordt alleen verleend als is voldaan aan de beoordelingsregels in § 8.6.2 Bkl. De beoordelingsregels verschillen per soortenbeschermingsregime (uitgewerkt in art. 8.74j t/m art. 8.74l Bkl), maar komen kort gezegd neer op de beoordeling:

- of er geen andere bevredigende oplossing is,
- de activiteit nodig is vanwege een genoemd wettelijk belang, en
- de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Hiernavolgend is een Stroomschema passieve soortenbescherming Omgevingswet opgenomen.

